

Sosiaali- ja terveysministeriö

Oikeusministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 56 a §:n muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 56 a §:n muuttamisesta. Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia siten, että hyvinvointialueilla, Helsingin kaupungilla ja HUS-yhtymällä ei jatkossa pääsääntöisesti olisi enää lakisääteistä velvoitetta järjestää kiireellisen hoidon lisäksi välttämättömiksi arvioituja terveydenhuollon palveluja laittomasti maassa oleskeleville henkilöille. Poikkeuksena tähän, laittomasti maassa oleskeleville lapsille tulisi jatkossakin järjestää tarvittavat terveydenhuollon palvelut saman laajuusina kuin hyvinvointialueen asukkaille. Lisäksi vakavan pitkäaikaisen vamman tai sairauden vuoksi välttämättömiksi arvioidut terveydenhuollon palvelut sekä välttämättömiksi arvioidut raskauteen liittyvät tai ihmisten välillä tarttuvien tartuntatautien ehkäisyä ja hoitoa koskevat terveydenhuollon palvelut tulisi edelleen järjestää myös laittomasti maassa oleskeleville henkilöille. Henkilölle, joka on muun terveydellisen syyn vuoksi erityisen haavoittuvassa asemassa, olisi järjestettävä tämän syyn vuoksi välttämättömiksi arvioidut terveydenhuollon palvelut.

Kuten esitysluonnoksessa (s. 4) todetaan, valmistelussa on tehty yhteistyötä oikeusministeriön kanssa. Oikeusministeriö on toimittanut valmisteluvaiheessa sosiaali- ja terveysministeriölle lainvalmisteluhankkeeseen liittyviä valtiosääntöisiä huomioita, joista merkittävä osa on huomioitu esitysluonnoksessa. Esityksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskeva luku on luonnoksen mukaan (s. 56) kuitenkin vielä kesken, eikä kaikkia oikeusministeriön esityksen perustuslainmukaisuuteen ja säätämisyjärjestykseen liittyviä kommentteja ole toistaiseksi huomioitu.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota valtioneuvoston ohjeeseen kuulemisesta säädösvalmisteluprosessissa (<https://kuulemisopas.finlex.fi/>), jonka mukaan

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

säädösehdotuksista ”pyydettyjen kirjallisten lausuntojen antamiseen varataan aikaa vähintään kuusi viikkoa ja laajoissa hankkeissa vähintään kahdeksan viikkoa. Lausuntoaikaa on aihetta pidentää, jos se muuten ajoittuisi yleiseen lomakauteen. Lausuntoaika voi vain perustellusta syystä olla edellä mainittua lyhyempi. Tällöin lausuntoaika perustellaan lausuntopyynnössä sekä hallituksen esityksessä taikka asetuksen tai määräyksen esittelymuistiossa.” Esitysluonnoksen lausuntoaika on kuusi viikkoa (12.6.--24.7.) ajoittuen pääosin yleiseen lomakauteen, mitä ei voida pitää täysin kuulemisohjeen mukaisena.

Vaikutukset perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen

Esitysluonnoksen luvussa 4.2. on arvioitu kattavasti ja huolellisesti lakiehdotuksen perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia. Esitysluonnoksen mukaan lakiehdotus heikentäisi pidempään kuin lyhytaikaisesti maassa laittomasti oleskelevien henkilöiden osalta perustuslain 19 §:n 1 momentissa turvattua oikeutta välttämättömään huolenpitoon ja viime kädessä 7 §:ssä turvattua oikeutta elämään. Lakiehdotus heikentäisi myös perustuslain 19 §:n 3 momentissa tarkoitettuja julkisen vallan jokaiselle turvaamia riittäviä terveyspalveluja. Ehdotuksella olisi vaikutuksia laittomasti oleskelevien henkilöiden toimintakykyyn, ja siten sillä voisi olla myös välillisiä vaikutuksia muiden perusoikeuksien toteutumiseen. Lakiehdotus heikentäisi myös Suomea sitovissa kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa turvattuja oikeuksia, erityisesti taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevassa kansainvälisessä yleissopimuksessa (SopS 6/1976, TSS-sopimus) turvattua oikeutta terveyteen ilman syrjintää. Esitysluonnoksen mukaan lakiehdotus heikentäisi myös perustuslain 6 §:ssä sekä kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa turvattun yhdenvertaisuuden toteutumista. Oikeusministeriö yhtyy esitysluonnoksessa esitettyyn arvioon lakiehdotuksen vaikutuksista perus- ja ihmisoikeuksiin.

Poikkeukset terveydenhuollon palveluiden rajaamiseen

Esitysluonnokseen sisältyy poikkeuksia, joilla on pyritty turvaamaan laittomasti maassa olevien joukossa erityisen haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä. Luonnoksen mukaan laittomasti maassa oleville lapsille tulisi järjestää tarvittavat terveydenhuollon palvelut saman laajuusina kuin hyvinvointialueen asukkailla. Henkilölle alaikäisenä aloitettu hoito olisi järjestettävä hoidon loppuun saakka, vaikka henkilö tulisi täysi-ikäiseksi. Lisäksi vakavan pitkäaikaisen vamman tai sairauden vuoksi välttämättömiksi arvioidut terveydenhuollon palvelut sekä välttämättömiksi arvioidut raskauteen liittyvät tai ihmisten välillä tarttuvien tartuntatautien ehkäisyä ja hoitoa koskevat terveydenhuollon palvelut tulisi edelleen järjestää myös laittomasti maassa oleville henkilöille. Henkilölle, joka on muun terveydellisen syyn vuoksi erityisen haavoittuvassa asemassa, olisi järjestettävä tämän syyn vuoksi välttämättömiksi arvioidut terveydenhuollon palvelut.

Välttämättömien palveluiden turvaaminen esitysluonnoksessa mainituille ryhmille siinä mainitussa laajuudessa on välttämätöntä mm. lasten ja vammaisten henkilöiden perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta. Näidenkään ryhmien osalta muutos ei kuitenkaan olisi täysin vailla kielteisiä vaikutuksia, koska esimerkiksi lasten oikeuksien toteutumiseen vaikuttaa myös hänen vanhempansa hyvinvointi ja toimintakyky sekä tämän saama tuki, mikä on tunnistettu myös esitysluonnoksessa.

Esitysluonnoksen mukaan (s. 22) vältettävissä olevan haittatapahtuman riskiä vähentäisi se, että poikkeusten ansiosta lakiehdotus ei kohdistuisi erityisen haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin, joille tulisi edelleen järjestää välttämätön kiireetön hoito. Oikeusministeriö huomauttaa, että paperittomat henkilöt ovat jo itsessään haavoittuvassa asemassa oleva ryhmä.

Lakiehdotukseen sisältyvien poikkeusten osalta on todettava, että ne tekevät pykälän rakenteesta jossain määrin vaikeaselkoisen ja ovat osittain myös sanamuodoltaan omiaan aiheuttamaan tulkintavaikeuksia. Jatkovalmistelussa on syytä harkita pykälän selkeyttämistä esimerkiksi muotoilemalla poikkeukset samaan momenttiin numeroiduksi luetteloksi.

Erityisen epäselväksi jää ehdotetun pykälän 4 momentin poikkeus, joka koskee muun terveydellisen syyn vuoksi erityisen haavoittuvassa asemassa olevan henkilön oikeutta tämän syyn vuoksi välttämättömiin terveyspalveluihin. Säännöskohtaisten perusteluiden (s. 35) mukaan tällä tarkoitetaan raskauteen tai vakavaan pitkäaikaiseen vammaan tai sairauteen verrattavissa olevia, henkilön toimintakykyä olennaisesti heikentäviä oireita, joiden vuoksi on esimerkiksi merkittävä riski, että henkilö joutuu hyväksikäytön tai rikoksen uhriksi. Oikeusministeriö pitää tämänkaltaisen poikkeussäännöksen sisällyttämistä esitykseen oikeudellisesti erittäin perusteltuna ja välttämättömänäkin, mutta huomauttaa, että momentin sanamuodon ja perusteluiden perusteella ei ole yksiselitteistä, miten poikkeusta tulisi terveydenhuollossa soveltaa. Kuuluvatko esimerkiksi ikääntyneet tai mielenterveysongelmista kärsivät muun terveydellisen syyn vuoksi erityisen haavoittuvassa asemassa oleviin? Jää epäselväksi, kuinka nämä henkilöt tosiasiallisesti voidaan tunnistaa ja siten turvata heidän oikeutensa terveyspalveluihin. Tämä on tunnistettu myös esitysluonnoksessa (s. 23), jossa todetaan, että vakavien sairauksien kuten syövän diagnosoimiseksi tarvitaan yleensä akuutin tilanteen kiireellisen hoidon jälkeen välttämättömiä jatkotutkimuksia, jotka eivät kuulu laissa tarkoitetun kiireellisen hoidon piiriin. Jää epäselväksi, miten terveydellisen syyn vuoksi haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt tai vakavan pitkäaikaisen vamman tai sairauden vuoksi myös välttämättömään hoitoon oikeutetut henkilöt saavat tosiasiallisesti hoitoa, jos he eivät edes pääse tutkimuksiin sairauden tai muun terveydentilan ongelman diagnosoimiseksi. Oikeusministeriö katsoo, että poikkeusten soveltamisalaa tulisi jatkovalmistelussa selkeyttää ja varmistaa, että välttämättömään hoitoon oikeutetuilla on todellinen mahdollisuus saada hoitoa. Kyseisten säännösten selkeys on keskeistä myös perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta.

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Esitysluonnoksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskevan osion alussa on hakusulkeissa kursivoitu huomautus, jonka mukaan ”jaksossa on nostettu esille virkavalmistelussa havaittuja huomioita, jotka täsmentyvät esityksen jatkovalmistelussa”. Huomautuksen merkitys lausunnonantajan näkökulmasta jää epäselväksi ja vaikeuttaa esitysluonnoksen valtiosääntöoikeudellista arviointia. Ongelmallista on myös, että lausuttavana olevaan esitysluonnokseen ei myöskään sisälly arviota lakiehdotuksen säätämisyjärjestyksestä. Luonnoksessa on todettu, että edellytyksiä käsitellä lakiehdotus tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä arvioidaan jatkovalmistelun aikana. Oikeusministeriö toteaa, että esitys on valtiosääntöisen tarkastelun kannalta keskeisiltä osin keskeneräinen.

Tässä lausunnossa säätämisyjärjestysperusteluita arvioidaan sellaisina kuin ne on esitetty luonnoksessa.

Esitysluonnoksessa on käsitelty kattavasti esitetyn muutoksen suhdetta perustuslain perusoikeussäännöksiin ja niitä koskevaan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöön sekä keskeisiin kansainvälisiin sopimuksiin ja niitä valvovien elinten ratkaisuihin ja suosituksiin. Oikeusministeriö pitää tärkeänä, että luonnoksessa on myös tuotu selkeästi esiin se lähtökohta, että muun muassa perustuslain 19 §:n takaamat välttämättömät huolenpitoa koskevat perusoikeudet suojaavat kaikkia Suomen oikeudenkäyttöpiirissä olevia riippumatta siitä, ovatko he tulleet Suomeen säädettyjen maahantuloedellytysten mukaisesti tai onko heidän oleskelunsa Suomessa muuten lain mukaista.

Esitysluonnoksesta käy asianmukaisesti ilmi, että esitetyn muutoksen kannalta valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellisiä ovat erityisesti perustuslain 7 §:n oikeus elämään, perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaate ja syrjäntäkielto, perustuslain 19 §:n 1 momentissa turvattu oikeus välttämättömään huolenpitoon, perustuslain 19 §:n 3 momentin julkisen vallan velvollisuus turvata jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystalvetut ja perustuslain 22 §:n julkisen vallan velvollisuus turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Ehdotettu muutos merkitsisi perustuslain 19 §:n 1 momentin turvaaman välttämättömän huolenpidon heikennystä laittomasti maahan tulleiden ja maassa oleskelevien henkilöiden osalta, minkä vuoksi esitysluonnoksessa on katsottu tarpeelliseksi arvioida, täyttääkö ehdotettava sääntely perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset (PeVM 25/1994 vp s. 4/II-5). Oikeusministeriö on samaa mieltä tarpeesta tarkastella perusoikeuksien rajoitusedellytyksiä ja toteaa, että tarkastelu on keskeistä säätämisyjärjestystä koskevan arvion näkökulmasta. Rajoitusedellytysten täyttymistä on esitysluonnoksessa arvioitu yleisesti ottaen perusteellisesti, mutta joidenkin rajoitusedellytysten osalta arviosta puuttuu johtopäätös siitä, katsotaanko edellytyksen täytyvän. Tältä osin arviota tulee täydentää jatkovalmistelussa. Seuraavaksi esitetään oikeusministeriön huomioita joidenkin perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten arviointiin esitysluonnoksessa perustuslain 19 §:n 1 momentin näkökulmasta, mutta osa huomioista on merkityksellisiä myös arvioitaessa rajoitusedellytyksiä 19 §:n 3 momentin näkökulmasta.

Rajoitusperusteen hyväksyttävyyttä koskevassa osiossa (s. 42–44) käydään läpi esityksen tavoitteita ja niiden hyväksyttävyyttä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta. Oikeusministeriö toteaa, että osa esityksen tavoitteista on perustuslakivaliokunnan käytännönkin valossa sellaisia, joiden hyväksyttävyyys perusoikeusrajoitusten perusteena on kyseenalainen. Esitys on osa hallitusohjelman mukaista väärinkäytökset estävää turvapaikkapolitiikkaa ja yhtenä sen tavoitteena on, että terveydenhuolto-oikeuksien rajaaminen suppeammaksi hillitsisi osaltaan sekä laitonta maahantuloa että maassaoloa. Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan (PeVL 27/2016 vp, s. 2; PeVL 55/2016 vp, s. 4) pitänyt Suomen houkuttelevuuden vähentämistä turvapaikanhakumaana rajoittamisperusteiden hyväksyttävyyksivaatimuksen kannalta varsin ongelmallisena perusteena lainsäädäntöhankkeelle ottaen huomioon perustuslain 22 §:ssä julkiselle vallalle asetettu velvollisuus turvata perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Lisäksi esitysluonnoksessa on tuotu esiin, että terveydenhuoltopalveluiden veto- ja pitovoimatekijöiden olemassaolosta ei kansainvälisten kokemusten tai tutkimusten mukaan ole näyttöä (s. 27–28).

Toisaalta esityksellä on myös sellaisia tavoitteita, joita voidaan sinänsä pitää perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta hyväksyttävänä. Esimerkiksi terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn turvaaminen on sinänsä perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta hyväksyttävä tavoite, koska tavoitteena on turvata perustuslain 19 §:n 1 ja 3 momentin toteutuminen. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen kannan mukaan valtiontalouden säästötavoitteet taloudellisen laskusuhdanteen aikana voivat muodostaa hyväksyttävän perusteen puuttua jossain määrin myös perustuslaissa turvattujen oikeuksien tasoon (esim. PeVL 51/2017 vp, s. 3). Tällöinkään sääntely ei saa kokonaisuutena arvioiden vaarantaa perustuslaissa turvatun perusoikeuden toteutumista (PeVL 14/2015 vp, s. 3).

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että perusoikeuksien rajoitussääntelyn tulee perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan olla paitsi hyväksyttävää myös painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa (PeVL 45/2014 vp, s. 7). Perusoikeuksia ei siten pidä rajoittaa tarpeettomasti tai vain varmuuden vuoksi, vaikka käsillä olisikin sinänsä hyväksyttävä rajoitusperuste. Esitysluonnoksen mukaan (s. 30) tällä hetkellä Suomessa laittomasti oleskelevien henkilöiden arvioitu määrä on niin vähäinen, ettei voimassa olevalla sääntelyllä arvioida olevan vaikutuksia terveydenhuollon kantokyvyn näkökulmasta. Kyse on tämän perusteen osalta siis varautumisesta mahdolliseen tulevaan uhkaan. Painavan yhteiskunnallisen tarpeen olemassaoloa ei tue se, että kansainväliset kokemukset ja tutkimustieto viittaavat siihen, että muut tekijät kuin terveydenhuolto ratkaisevat sen, tuleeko henkilö laittomasti maahan ja kuinka kauan asuminen kestää.

Painavan yhteiskunnallisen tarpeen olemassaoloa arvioitaessa tulee ottaa huomioon, että välineellistetyn maahantulon torjumiseksi on vireillä useita muita hankkeita, joilla on huomattavasti läheisempi asiallinen yhteys ilmiöön. Lisäksi on huomattava, että tähän mennessä itärajan ylittäneet henkilöt ovat hakeneet Suomesta turvapaikkaa, jolloin heidän terveystalonsa järjestetään osana vastaanottopalveluita eikä lausuttavana oleva lakiehdotus siten heidän osaltaan vaikuta terveydenhuollon kantokykyä turvaavasti. Riskiä siitä, että venäläiset pyrkisivät laajemmassa mittakaavassa Suomeen parempien terveydenhuoltopalvelujen toivossa, on pidetty sisäministeriön arvion mukaan epätodennäköisenä (s. 28, 29). Esitysluonnoksen perusteella uhkan todennäköisyys ja siten painavan yhteiskunnallisen tarpeen olemassaolo jää epäselväksi.

Oikeasuhtaisuus: Perusoikeuden rajoitusten tulee olla suhteellisuusvaatimuksen mukaisia ja välttämättömiä hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi. Perusoikeuden rajoitus on sallittu ainoastaan, jos tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvien keinoin. Rajoitus ei saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painavuus suhteessa rajoitettavaan oikeushyvään (PeVM 25/1994 vp s. 5).

Suhteellisuusvaatimus sisältää myös soveltuvuusvaatimuksen, joka edellyttää, että perusoikeutta rajoittavan sääntelyn avulla tulee voida saavuttaa tavoiteltava seuraus (PeVL 40/2017 vp s. 4). Tältä osin oikeusministeriö viittaa edellä lausunnossa rajoitusperusteen hyväksyttävyyden arvioinnin yhteydessä esitettyyn esitysluonnoksen tavoitteiden ja lakiehdotuksen suhteesta. Samat seikat ovat keskeisiä myös suhteellisuusarvion kannalta. Soveltuvuusvaatimuksen kannalta merkitystä on myös sillä esitysluonnoksessa (s. 26–27) todetulla seikalla, että monet sairaudet pahenevat hoidotta ja vaativat myöhemmin kiireellisen hoidon kriteerin täytyessä kallista erityistason hoitoa,

vaikka sairaus olisi alun perin ollut hoidettavissa helposti ja pienin kustannuksin. Lakimuutos voisi siten lisätä kiireetöntä hoitoa kalliimman kiireellisen hoidon kustannuksia.

Syitä terveydenhuoltojärjestelmän kuormittumiseen käsitellään esitysluonnoksen luvussa 2.1.3. Laittomasti maassa oleville tarjottavien välttämättömien terveyspalveluiden ei esitetä olevan osallisena kuormittumiseen. Koska perusoikeuden rajoitus on sallittu ainoastaan, jos tavoite ei ole saavutettavissa perusoikeuteen vähemmän puuttuvin keinoin, voidaan perustellusti kysyä, olisiko olemassa muita, perusoikeuksien näkökulmasta hyväksyttäviä tapoja pyrkiä turvaamaan terveydenhuollon kantokyky. Esitysluonnoksessa esitetyn perusteella jää epäily oikeasuhtaisuuskriteerin täyttymisestä tältä osin.

Ydinalueen koskemattomuus Esitysluonnoksen mukaan lakiehdotus voisi joidenkin henkilöiden kohdalla vaikuttaa myös perustuslain 7 §:ssä turvattuun oikeuteen elämään. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että eksistenssiminimiin kuuluu esimerkiksi terveyden ja elinkyvyn säilyttämisen kannalta välttämätön kiireellinen sairaanhoito (PeVL 73/2014 vp, s. 2/II, PeVL 20/2004 vp s. 2/II). Hallituksen esityksen HE 343/2014 vp eduskuntakäsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunta katsoi, että hallituksen esitys toteuttaa perustuslain 19 §:n 1 momenttia ja että lakiehdotus turvaisi aiempaa paremmin oikeuden välttämättömään huolenpitoon ja riittäviin terveyspalveluihin Suomessa oleskeleville kolmansien maiden kansalaisille. Perustuslakivaliokunta katsoi, että käsittelyssä ollut sääntely koski perustuslain 19 §:n 1 momentin mukaista eksistenssiminimiä eli ihmisarvoisen elämän edellytysten vähimmäistasoa, joka kuuluu kaikille (PeVL 73/2014 vp, s. 2). Oikeusministeriö yhtyy esitysluonnoksessa esitettyyn arvioon, jonka mukaan joidenkin henkilöiden osalta rajoitus voisi ulottua perusoikeuden ydinalueeseen. Tällä perusteella vaatimus ydinalueen koskemattomuudesta ei vaikuta täyttyvän.

Oikeusturva: Perustuslakivaliokunnan mukaan oikeusturvasta voidaan tosiasiallisen hallintotoiminnan yhteydessä huolehtia lähinnä sääntelyn yleisen tarkkuuden ja muun asianmukaisuuden sekä asianomaista toimintaa harjoittavien henkilöiden koulutuksen, sopivuuden ja pätevyyden avulla (PeVL 28/2001 vp, s. 5, PeVL 24/2001 vp, s. 4). Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että sääntelyn tarkkuudelle ja asianmukaisuudelle asetetut vaatimukset nousevat keskeisiksi myös oikeusturvanäkökulman vuoksi. Esitysluonnoksessa (s. 45) mainitut oikeussuojakeinot, kuten muistutus ja kantelu, eivät välttämättä tosiasiaassa ole haavoittuvan asemansa vuoksi laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden käytettävissä samaan tapaan kuin suurimmalle osalle terveydenhuollon asiakkaista.

Kuten aiemmin todettiin, esitysluonnoksesta puuttuu arvio säätämisyjärjestyksestä. Säätämisyjärjestystä arvioitaessa tulee ottaa huomioon valtiosääntöinen arvio esityksen perustuslainmukaisuudesta ja perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten täyttymisestä.

Laittoman oleskelun määritelmä

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että sisäministeriössä on vireillä säilöönottoa ja maahantulokieltoa koskevan sääntelyn uudistamista koskeva hanke (SM043:00/2023), johon liittyvä luonnos hallituksen esitykseksi on juuri ollut lausuntokierroksella. Osana tätä esitystä on tarkoitus muuttaa ulkomaalaislain 40 §:ää, johon viitataan nyt lausuttavana olevan järjestämislain 56 a §:n 1 momentin 1 kohdassa. Oikeusministeriö viittaa tältä osin edellä mainitusta esitysluonnoksesta sisäministeriölle antamaansa lausuntoon, joka on

saatavilla [Lausuntopalvelu.fi-palvelussa](https://lausuntopalvelu.fi-palvelussa). Oikeusministeriön lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, että ulkomaalaislain 40 §:ää koskeva ehdotus on epäselvä ja kaipaa täsmentämistä. Tämä on syytä huomioida myös nyt lausuttavana olevan esityksen jatkovalmistelussa, koska oikeus välttämättömiin terveydenhuollon palveluihin on sidoksissa ulkomaalaislain 40 §:n tulkintaan.

osastopäällikön sijainen,
yksikönpäällikkö

Timo Makkonen

neuvotteleva virkamies

Anna Saarela

VN/22264/2023-OM-37

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: